



ಕುವೆಂಪು ಸೃಜಿಸಿದ ರಾವಣ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮಾದರಿ

ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ' ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ರಾಮನಷ್ಟೇ ನಮಗೆ ಆದರ್ಶನಲ್ಲ; ಲಂಕಾಧಿಪತಿ ರಾವಣನೂ ಮಾದರಿಯೇ. ಯುದ್ಧ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆಪ್ತರ ಭಿನ್ನಮತವನ್ನೂ ರಾವಣ ಸಾವಧಾನದಿಂದ ಆಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ 'ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮಾದರಿ' ಈ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಅನುಸರಣೀಯ.

■ ಜಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ



ಕನಕ ಲಂಕೆಯ ಚಕ್ರಾಧಿಪತಿ ದಶಶಿರ ರಾವಣ. ಅವನು ಸೀತಾಪಹರಣ ಮಾಡಿ ನೈತಿಕವಾಗಿ ಸೋಲುತ್ತಾನೆ. ಅಹಂ ಧಾರ್ಷ್ವದಿಂದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಹದಿಬದಿತನವನ್ನು ಗೌರವಿಸದೆ ಪತನಮುಖಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಪತಿ ಶ್ರೀರಾಮಧ್ಯಾನ ನಿರತ ಧರಣಿಸುತೆಯ ತಪದ ಜ್ವಾಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾವಣನು ತನ್ನ ಕಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ದರ್ಶನ ದೀಪ್ತಿ ನೀಡುವ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣದರ್ಶನಂ'.

ರಾವಣನಲ್ಲೂ ಪ್ರಜಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ನಡೆಯಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾವಣ ತನ್ನ ಮಿತಿ ಅರಿತು ನಡೆವ; ಇತರರ ಭಿನ್ನಮತವನ್ನು ಸಹನೆಯಿಂದ ಕೇಳುವ; ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಹಿರಿಯ ನಡೆ ಇಂದಿನ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಮನೋಭಾವದ ನಾಯಕರು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಜಾಧಿಪತ್ಯ ತತ್ವವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕುವೆಂಪು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ರಾವಣ ಕಾರ್ಯನೀತಿಯು ಇಂದಿನ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗಿರುವ ಪರಮಾಧಿಕಾರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ. ಅದು ಮೂಲಭೂತವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ. ಅದನ್ನು ಅರಿತು ಮನ್ನಣೆ ನೀಡಿದ್ದು ರಾವಣನ ಪ್ರಜಾಧರ್ಮನಡೆ.

ರಾವಣ ಸಮುದ್ರದ ಎಡಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕಪಿಧ್ವಜ ರಾಮಸೇನೆಯು ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಬೇಹುಗಾರರಿಂದ ತಿಳಿದ. ಅವರನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸಚಿವಶ್ರೇಷ್ಠರ, ಸೇನಾಪ್ರಮುಖರ ಮತ್ತು ಸತ್ಯಜಿಗಳ ಸಭೆ ಕರೆದನು. ಅವರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಮುಂದಿನ ಉಪಾಯವೇನೆಂಬುದನ್ನು 'ಆಲೋಚಿಸಿ ತಿಳಿಸಿ' ಎಂದನು. ಭಾರೀ ಗಾತ್ರದ ಪ್ರಥಮ ಸೇನಾನಿ ಪ್ರಹಸ್ವನು ವೈರಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ತಾನು ಮತ್ತು ಸೈನ್ಯ ಸಿದ್ಧರಿರುವುದಾಗಿ ಶೌರ್ಯದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಆಡಿದನು.

ಅ ವ ನ
ನಂ ತ ರ

'ಮಂತ್ರ ಸಂಗ್ರಾಮ ವಿದ್ಯೆ'ಯ ಮಹಾಗುರು ದೈತ್ಯ ದಳಪತಿ ಮಹಾಪಾಶ್ವನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾವೀರರಾದ ಇಂದ್ರಜಿತು, ಕುಂಭಕರ್ಣ, ಅಕಂಪನ ಮುಂತಾದವರ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಗಳಿದನು. ತಮ್ಮ ವಿಜಯಾಕಾಂಕ್ಷೆ ರಾವಣ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ವೈರಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಹೇಳಿದ ವಿನಯವಾಣಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದನು.

'ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿ. ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಣುವ ಹಡಗಿನ ಭಾಗವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದರೆ ಆಯಿತೆ? ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದೆಯೇ ನೀರಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಿರಿದಾದ ಬಿರುಕಿದ್ದರೆ ಅಷ್ಟೇ ಸಾಕಲ್ವೆ ಬೃಹತ್ ನೌಕೆಯನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಲು? ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವವರು ಅಂತರಂಗದ ರಂಧ್ರದೋಷಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರಬಾರದು. ನಮ್ಮ ದೊರೆಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಆ ಸರ್ವವಿನಾಶ ರಂಧ್ರವು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಿಯ ಸಾಹಸ ಸಾಲದು' ಎಂದು.

ಸಭೆ ಮಹಾಪಾಶ್ವನ ಮಾತಿನ ಇಂಗಿತವನ್ನು ಅರಿತು ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಯಿತು. ರಾವಣ ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ನೋಡಿ ಗಂಭೀವಾಗಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟನು. ಪ್ರಿಯವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ ಕಟು ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಮಹಾಪಾಶ್ವನು - ಅಮೃತವನ್ನು ಕಡೆದುಕೊಟ್ಟ ಬಳಿಕ ವಿಶ್ರಮಿಸಲೆಂದು ದಡ ಸೇರಿದ ಮಂದರ ಪರ್ವತದಂತೆ ಸುಮ್ಮನಾದನು.

ಅನಂತರ ಪ್ರಹಸ್ವನ ತಮ್ಮ ಅಕಂಪನ 'ರಾಜನ ಇಚ್ಛೆ ಪೂರೈಸುವುದೇ ಕರ್ತವ್ಯ' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಕವಿ ಮನದ ಹಿರಣ್ಮಯಿ 'ಯುದ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಶಾಂತಿ ಮುಖ್ಯ'ವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ಅವನು, 'ಯಾರಿಗಾದರೂ ಸುಖವು ಅಮೂಲ್ಯವಾದುದು. ರಾಜಸುಖದಂತೆಯೇ ಪ್ರಜಾಸುಖ. ರಾಮನಿಗೆ ಯಾವುದು ಸುಖವೋ? ಸೀತೆಗೆ ಯಾವುದು ಸುಖವೋ? ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ದೊರೆಗೆ ಯಾವುದು ಸುಖವೋ? ಓರ್ವನ ಸುಖ ಸರ್ವರ ಸುಖವಾಗುತ್ತದೆಯೇ?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

ಮೇಘನಾದನು 'ದೊರೆಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣ, ಧರ್ಮ ಬೋದೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತಂದೆಗೆ ತನ್ನ ವಿಧೇಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿದನು. ಅವನ

ಪ ರಾ ಕ್ರಮ ದ
ಸಿಡಿಲನುಡಿಗಳಾದ

